جیوندیاں مردیاں آسماں

صغیر تبسم

صغیر تبسم

جیوندیاں مردیاں آساں

(شاعری)

مکتبہ روشن خیال، لاہور

سبھے حق لکھاری دے

اپریل 2018

مُل: 300 رُپئے

مکتبہ روشن خیال

129 عزیز منزل، حمزا ٹاؤن، 19 کلومیٹر، فیروز پور روڈ، لاہور

فون: 0300 4905846

ایوب پرنٹنگ پریس لاہور وچ چھپی

Jiundiaan Mardiaan Aasaan

(Punjabi poetry)

by **Saghir Tabessum**

Price: Rs. 300, $30

First Edition: April 2018

Maktaba e Roshan Khayaal

129, Aziz Maznil, Hamza Town, 19 KM, Ferozpur Road,
Lahore Punjab (Pakistan).

انتساب

کس دے نام کنواریاں اکھاں

کس دے نام شراباں

کس دے نام محبت کریے

کس دے نام کتاباں۔۔۔۔۔؟

چون: ریحان بشیر شاد

ترتیب

O

غالب نے آکھیا سی۔ ہے آدمی بجائے خود اک محشرِ خیال۔ "جیوندیاں مردیاں آساں" صغیر تبسم دے محشرِ خیال دا اِک نویکلا نمونہ اے۔سوچاں ای سوچاں، ون سونّیاں سوچاں، زمانے بھر دیاں سوچاں، ہلارے کھاندیاں سوچاں، پیلاں پاندیاں سوچاں، دکھاں بھریاں، بھخدیاں تے دُھخدیاں سوچاں۔اتھّریاں تے اتھرو کڈھ دین والیاں سوچاں! انج لگدا ئے صغیر تبسم نے اپنے ایس مجموعے وچ ڈھیر ساریاں سوچاں دا کھلار پایا ہویا اے۔

پل پل اندر پلدیاں سوچاں　　آون والے کل دیاں سوچاں
تینوں کیویں دَسّاں بیبا　　سانوں کیہڑی گل دیاں سوچاں

ایہناں سوچاں دا خلاصہ ایہ وے کہ صغیر تبسم محبت تے پیار دا پیامی اے۔ اوہدا دل کردا اے کہ ساڈی دھرتی لوبھ، وَیر، نفرت ، ہوس تے ایہو جیہے عیباں توں پاک صاف ہو جائے۔ دھرتی دی اس ڈراونی صورت نے صغیر نوں پاگل بنا چھڈیا اے۔ اوہ اک ایسے قلندر نوں اُڈیک رہیا اے جیہڑا پاپی جُثیاں وچوں کرودھ والی کالی تے گندی رَت نچوڑ کے اوہناں نوں زم زم نال دھو کے پاک کرے۔

صغیر نے چھوٹیاں چھوٹیاں نظماں تے چھوٹے بحر دیاں غزلاں دا ایسا وکھالا پایا اے کہ دل وچوں بے ساختہ داد نکلدی اے۔ سچ پچھو تے ’’صغیر‘‘ دا لفظ اوہدے فن دا کلیدی لفظ اے اوہنوں اشارے تے کنائے نال گل کرن دا بڑا استھرا ڈھنگ آندا اے۔اوہدا کلام تفصیلاں دے اجمال دا اک روپ اے۔ صغیر تبسم دے کلام وچوں مینوں بلھے شاہ، منیر نیازی، شریف کنجاہی تے بشیر مُنذر دے لہجیاں دی خوشبو آوٗندی اے۔ ایہناں لہجیاں نے رَل مِل کے اک وکھرا لہجہ تشکیلیا اے۔ایس لہجے دے کجھ نمونے ملاحظہ فرماؤ:

اپنے گھر توں باہر نہیں جاندی
جتھے مانواں اتھرو سٹن
دارُو سمجھ کہ پی جاواں گا
یاں توں سانوں جانوں چک لے
یاں دھرتی توں رات مکا دے
مٹی نوں بس رہن دے مٹی
کنج لکھاں میں لال گلاب
اڈے کوڑے بول نہ بول
کوئی ڈین سمندروں پار دی
ساڈا وسدا گھر اجاڑ گئی
سانوں اندروں باہروں ساڑ گئی......!

سوچ سمندروں پار نہیں جاندی
اوتھوں رب دی مار نہیں جاندی
سارے دُکھ اُبال کے رکھیں
نہیں تے دکھ جہانوں چک لے
یاں سورج اسمانوں چک لے
سارا زہر انسانوں چک لے
بہ کہ کنڈیاں دے وچکار
گلاں وچ پتاسے رکھ

اک بچے دے ہتھ کتاباں پھڑیاں سی　　اک بچے دے ہتھ کرارے چھولے سن
اسیں ڈُبے وچ شراب دے　　سانوں لوکی کہن فقیر
کیسی کندھ اُسار گیا　　تھاں تھاں دُکھ کھلار گیا
اِک پرچھاواں اپنا سی　　اُس دا وی اتبار گیا

میری دعا اے کہ باری تعالیٰ صغیر تبسم دے کلام وچ ہور برکت پاوے۔ اوہدیاں آساں سلامت رہن تے ایس دھرتی نوں اوہ سوہنا سماں نصیب ہووے کہ اسیں صغیر تبسم نال رَل کے اوہدا جشن منائیے۔آمین!

انور مسعود

13 مارچ2018

مردِیاں آساں داجیوندا شاعر

اجوکے وسیب ول دھیان ماریے تے انج لگدا اے بئی ساڈے سماج تے رہتل وچ لوکائی اک دُوجے دے دکھ سکھ توں وانجی ہوکے وکھو وکھ جیون دا آہر پئی کردی اے، تے وکھو وکھ ہوکے جیون دا مطلب اک دوجے نال سانجھ نہ ہونا اے۔ جوں جوں ویلا لنگھدا جاندا اے ٹاوِیں ٹاوِیں سانجھ وی گھٹدی جاندی اے۔ سانجھ دے مکن توں ظاہر ہوندا اے کہ اجوکا شاعراپنی شاعری راہیں لوکاں اندر وِتھ مکان دا کم چنگے طور تے نہیں کر رہیا اے یاں فراوہ سانجھ تے بنانا چاہندا اے پر بن نہیں پاندی۔ شاعر دا وڈا کم تے لوکاں نال لوکائی نوں جوڑنا تے آپ وی جڑ کے لوکائی بن جانا اے۔ شاعر سماج دی سدھار دا رُوپ ہونداا ے تے شاعر دی آواز سماج دی آواز ہوندی اے۔

اج دے شاعراں دی شاعری ول گُوہ کریے تے جاپداا ے کہ ہر شاعر اپنی مانتا دا آہر کر کے سانجھ ولوں بے دھیانا ہو رہیا اے جہدی وجہ توں شاعر تے شاعری اپنی تھاں توں کجھ کجھ تھلے ڈگدی نظر آندی اے تے ایہ حال اکثری شاعری دا اے۔

جدوں میں صغیر تبسم ہوراں دے دوجے شعری پراگے "جیوندیاں مردیاں آساں " تے نظر مارداں تے مینوں خوشی ہوندی اے کہ صغیر تبسم ہوریں اِس دنیا تے ایس دکھی سماج دے اوہ سچل شاعر نیں جہنا ں اپنی شاعری وچ اوہ موضوع تے خیال چُنے جہڑے نہ صرف ایہناں نال وا پرے سگوں وسیب نال گُوڑھی سانجھ وی رکھدے نیں۔

فصلاں تے پردھان کھڑے سی
خالی ہتھ کسان کھڑے سی
بلھیاں اُتے چپ سمندر
سیناں وچ طوفان کھڑے سی

جدوں آساں مر جاون تے حیاتی گلا کاغذ بن کے نہ لکھن جوگ رہندی اے تے نہ ای پڑھن جوگ، تاہیوں تے ہلارے کھاندی سوچ نوحے پڑھدیاں لاشاں نوں ویکھ کے اپنے ساہ گھُٹ لیندی اے تے جدوں ساہ گھُٹے جان تے جیبھاں تے گونگیاں ہونیاں ای نیں ۔ پر ایس سارے منظر نامے وچ وی صغیر بے وسا نہیں ہوندا اوہ سورج دیاں اکھاں کھول کے دُکھاں دے گل وچ ٹلیاں بنھ کے اک اجیہی وستی دا خواب ویکھدا اے جتھے پیار دے میلے آس دیاں دھمالاں پا کے ڈریاں شکلاں نوں پرے کردیاں اک اجیہے سماج دی نِیہ رکھدے نظر آندے نیں جتھے چاہواں تے سدھراں جھانجر چھنکا کے اپنے نویں ہون دا بھر پورا احساس دلاندیاں نیں۔

صغیر تبسم دی شاعری اپنے وسیبی استعارے لے کے وسیب نال جڑ کے بھر پور طریقے نال سماج تیک اپڑی اے تے کسے وی شاعری دا اپنے وسیب نال ایس طراں جڑناں ای بوہت وڈا کمال اے۔

دکھاں دے گل ٹلیاں بنھو
چپ چپیتے آجاندے نیں
ساری وستی ڈھا جاندے نیں۔۔۔۔!

سوچ دی ونجھلی ، راتاں گھوٹ کے پِینا، کُکّڑ دین صداواں ، انھا چانن، ماس دا بالن، برساتاں دے جگنو، مٹی دا جُون وٹانا، ہاڑھ کنارے بہنا، برف دے ہتھ، دارُو ورگے ہونٹھ، یاد دے گھنگھرو جہیاں نویاں تے دل موہ لین والیاں

ترکیباں ورتن والا صغیر تبسم جدوں اپنے اندر جھاتی ماردا اے تاں پوہ ماگھ دیاں راتاں ہجر دیاں برساتان بن کے کوراسیکن لگ پیندیاں نیں:

پوہ ماگھ دیاں راتاں اندر
ہجر دیاں برساتاں اندر
یاداں دی انگیٹھی بال کے
کوراسیکدی رہنی آں
بوہا ویکھدی رہنی آں۔۔۔۔۔!

صغیر تبسم اپنے وسیب دے ہر دُکھ نوں اندروں محسوس کردا اے تائیوں ستلج دے کنڈے رہندیاں ہویاں ایہدے توں ستلج دا بنجر سینہ تکیا نہیں گیا تے چیک چیک کے آکھدا اے:

ساڈا گھر دریاواں اندر
تسّے نیں پر کھیت
چار چفیرے مٹی گھٹا
چار چفیرے ریت۔۔۔۔!

گل ایتھے نہیں مکدی، گل ایتھوں شروع ہوندی اے۔ جس وسیب وچ بھکھاں بھڑولے اندر نچن، خوف دے بدل سورج دی چھاتی تے چڑھ کے سارے منظر دھندلا کے پکھواں نوں ڈرا کے چپ دی وسوں بنان، سماج ہوس دی اکھ نال آل دوالا تکے تاں دھرتی فیر وی نہیں کنبدی۔

وچ بڑھولے بھکھاں نچن
چکی لبھے دانے
چرخا ویچ کے گھنگھرو لے لو
متاں دین سیانے۔۔۔۔!

برف جُسّیاں اندر صدیاں دے دُکھاں وانگ جم جاوے تے دھاڑ وی ناں نکلے تے کلا بندہ کوڑ دے پھوڑے بھکھی جبھ نال نہ چٹے تے کال کتھوں مکے؟
پر جدوں مردیاں آساں جی پین تاں کال وی مک سکدا اے تے سماج وی اپنی تقدیر اپنے ہتھیں لکھ سکدا اے۔

کدی ویکھدی مست قلندراں نوں
کدی اگ دے لال سمندراں نوں
کدی ظاہر نوں کدی اندراں نوں
کدی نوحے پڑھدی لاشاں تے
کدی جیوندیاں مردیاں آساں تے
اساں انج نہیں لکھدے دکھاں نوں
اساں کلیاں بہ کے چیکنے آں
اساں اِنج حیاتی لیکنے آں۔۔۔۔۔۔!

وسیب دے سبھے دکھ مکاون لئی نکی جہی آس دی کنی ہونی چاہیدی اے تے ایہ کنی "جیوندیاں مردیاں آساں" وچ ایس طور تے پنگر دی نظر آندی اے کہ ہر پڑھیار دی آس مردے مردے اِک دم جی پیندی اے۔

سلیم شہزاد

کجھ اپنی گل

ہور اسیں کر وی کیہ سکنے آں؟ شاعر جو ہوئے! سارا سارا دن رزق دی بھاجڑ اندر سڑکاں دی دُھوڑ چٹنے آں، جواکاں دیاں پلکاں تے تڑفدے سفنیاں دا رونا نہیں ویکھیا جاندا۔ شام آندی اے تے اداسی دیاں کرلاٹاں نال نڈھال پنڈے دیاں کندھا تڑک جاندیاں نیں، شام ٹردی جاندی اے تے حیاتی وچھوڑے دے چرخے تے دُکھاں دیاں پُونیاں کتدی کتدی رات دے انھیر یاں چے گواچ جاندی اے۔ جھلیاں اکھاں فیر چڑھدے سورج دے سفنے ویکھن لگ پیندیاں نیں، کئی سفنے تے جگدے تاریاں وانگوں پلکاں دے ریشمی کناریاں چوں ڈگ ڈگ کے مٹی وچ تعبیراں دے محل اُسار جاندے نیں۔ بس حیاتی دا پرچھاواں ایسے چکر اندر گھمی جاندا اے:

ساڈا کچ دا پنڈا اُس نے
رزق دے بھارے سنگلاں اندر
ایسراں کس کے بنھیا اے
نہ ہن یاد جوانی رہندی
نہ ساہواں دی گرمی
نہ مخمل دے پنڈے دِسّن
نہ ہوٹھاں دی نرمی
اساں تے کھوہ دے بلداں وانگوں
چکر کھائی جانے آں
اکھاں اُتے کھوپے بنھ کے
ڈنگ ٹپائی جانے آں۔۔۔۔۔۔۔!

اِک تے اسیں بیٹھے بارڈر تے آں دوجا تسّے ستلج دے بلھاں تے جمی پاپڑی اکھاں دا رَس چُوس دی رہندی اے، سوچاں وچ گوا چے رُکھاں دیاں پیلیاں ٹہنیاں تے بیٹھے اداس پکھواں دیاں بند ہوندیاں اکھاں تکیے؟ اگ وچ سڑدے تھل دے ٹبیاں دے متھیاں تے کِلّیاں ٹاکیاں دھریے؟ گھر دے جواکاں دیاں اکھاں دے ہنجو پونجھیے؟ تے یا فیر نظماں غزلاں لکھیے؟

لہور دے اُچے بُرج بھاویں ساتھوں بوہت دور نیں پر اساں وی سوچ رکھیا اے کہ جیے بھاویں مریے اپنی واج نوں ایہناں ٹبّیاں چے گواچن نہیں دینا تے نہ مرن ای دینا اے۔ بولدے رہاں گے، لکھدے رہاں گے تے امید دے ہر ورقے تے بہار دے گُوڑھے رنگاں وانگوں چھپدے رہاں گے۔

2010 چے "قیدی سُفنے" دے ناں توں پہلا شعری مجموعہ چھپیا تے 2011 چ اوہدا دُوجا ایڈیشن منظر تے آیا۔ ایہ ہن ست سال بعد دوجا شعری پراگا "جیوندیاں مردیاں آساں" تہاڈے ساہمنے وے، مینوں امید اے کہ ایہدیاں نظماں غزلاں تہانوں پسند آون گیاں۔

میں بڑا ہی ممنون تے شکر گزار آں محترمہ پروین ملک، محترم جناب انور مسعود، سلیم شہزاد، افضل راجپوت تے خاور وحید ہوراں دا جہناں ایس شاعری نوں پڑھیا تے اپنے وچاراں نال ایس کتاب دا تے میرا مان ودھایا۔

اچیچ طور تے اپنے استاد شاعر خاور وحید، سجن ریحان بشیر شاد تے پروفیسر عبدالرشید اظہر دا بہت شکریہ جہناں کتاب چھپن دے ہر مرحلے تے بھرواں ساتھ دتا۔ کتاب چھپن وچ بھر پور تعاون کرن تے میں جناب حافظ نصیر احمد، عبدالرحمٰن قریشی، حافظ جواد حسن، حافظ عمر فاروق، چاچا صدیق، خواجہ مسعود تے

ارسلان محمود دا وی بوہت شکر گزار آں جیہڑے ادب نوں موڈھا دین لئی ہمیش میرے نال کھڑے نیں۔

میں نوں امید اے کہ ایس کتاب دی شاعری تہانوں پسند آئیگی۔

صغیر تبسم
3 اپریل 2018
03007922071

رب

نہ گنجھل نہ گورکھ دھندا
نہ اوہ ساتھوں دُور
چوہاں پاسے اوہدا جلوا
چوہاں پاسے نُور......!

حمدِ باری تعالیٰ

شروع اوس دے نام توں
جہنے دھرتی نوں سورج دی اگ دِتی
جہنے رکھی اے لاج نمانیاں دی
جہنے رُکھاں دے سراں تے پگ دِتی

شروع اوس دے نام توں
جہنے موسماں دی چُنّی نوں رنگ دِتّے
جہنے ونڈیا اے چانن دِیویاں نوں
فِر دِیوے اسمان تے ٹنگ دِتّے

شروع اوس دے نام توں
جہنے ککراں نوں انبر دی چھاں دتی
جہنے گنھیا اے رُوح نوں مٹی اندر
فِر مٹی نوں مٹی تے تھاں دتی

شروع اوس دے نام توں
جہنے کھولیاں نیں پرتاں اسمان دِیاں
جہنے رکھے نیں بھرم جوانیاں دے
جہنے کجیاں نیں شرماں جہان دِیاں......!

نعتِ رسولِ مقبول ﷺ

جدوی لکھیا نام محمدؐ
سوچاں روشن ہوگئیاں
گلیاں وچ ستارے چمکے
راتاں روشن ہوگئیاں
اکھر سُتے جاگ پئے
لکھتاں روشن ہوگئیاں
گونگیاں جیبھاں بول پئیاں
باتاں روشن ہوگئیاں
اندر گھپ انھیرے سن
ذاتاں روشن ہوگئیاں!

اساں اِنج نہیں لکھدے دُکھاں نوں

اساں اِنج نہیں لکھدے دُکھاں نوں
پہلے سُرت گنوانی پیندی اے
اِک اکھ نوں لوری دینے آں
اک اکھ جگانی پیندی اے
اساں اِنج نہیں لکھدے دُکھاں نوں
کئی راتاں گھوٹ کے پینے آں
کدی مرنے آں کدی جینے آں
فِر سوچ ہلارے کھاندی اے
کدی تاریاں تے جا بہندی اے
کدی موراں وانگر نچدی اے
کدی ٹھر جاندی اے سُفنیاں وانگ
کدی اگ دے وانگر بھخدی اے

کدی ویکھدی مست قلندراں نُوں
کدی ظاہر نوں کدی اندراں نُوں
کدی اگ دے لال سمندراں نُوں
کدی نوحے پڑھدی لاشاں تے
کدی جیوندیاں مردیاں آساں تے
اساں اِنج نہیں لکھدے دُکھاں نُوں
اساں کلّیاں بہ کے چیکنے آں
اساں اِنج حیاتی لِیکنے آں!

میں

میں اوہ گِلا کاغت جہنوں
لکھے نہ کوئی بالے
رُوڑی رُوڑی ٹُر کے اپنا سارا جیون گالے

میں دھرتی دا کِکر جیہدے
لُوں لُوں اُگن کنڈے
اپنے درر دلکو کے سینے سبھ نوں چھاواں ونڈے

میں اوہ تھل دا بدل جیہدے
اپنے بُکھ نیں تسّے
نہ اوہ کدھرے گَڑ گَڑ گجّے نہ اوہ کدھرے وَسّے

میں چُلھے دی بُھبل جیہدے
لیکھ اچ اِٹاں روڑے
اندرو اندری دُھخدی رہندی جُوں پِنڈے دے پھوڑے

میں انبر دا تارا جھڑا
اپنی گوت وی بُھلیا
اسماناں توں تھلّے ڈِگیا، مٹی دے وچ رُلیا............!

ہُن کھول دے اکھاں سُو رجا

ہُن کھول دے اکھاں سور جا
اِس دُھپ نوں ایدھر ٹور دے
ایتھے لوک نیں سارے برف دے
اس برف دے شہر نوں کھور دے

ہُن کھول دے اکھاں سور جا
سانوں دن دے شہر اُتار دے
ساڈے کچے پِنڈ نوں ویکھ کے
اج بدل بَڑھکاں مار دے

ہُن کھول دے اکھاں سور جا
سانوں دَس دے راہواں پِیر دیاں
سانوں وارث وا جاں ماردا
سانوں کُوکاں سُندیاں ہیر دیاں

ہُن کھول دے اکھاں سور جا
تک دھرتی دے کیہ حال ہوئے
سانوں نیند نہ آندی عمراں توں
تینوں سُتیاں کنے سال ہوئے!

یاں توں سانوں جانوں چُک لے
نہیں تے دُکھ جہانوں چُک لے

یاں دھرتی توں رات مُکا دے
یاں سورج اسمانوں چُک لے

مٹی نُوں بس رہن دے مٹی
سارا زہر انسانوں چُک لے

کندھاں سبھ برابر کردے
سارا فرق مکانوں چُک لے

جہڑے پیار دے سینے وجّن
ایسے تیر کمانوں چُک لے

یاں اج میری سُن لے ربّا
یاں فر حرف زبانوں چُک لے

☆

دُکھاں دے گل ٹلّیاں بنھو
چُپ چپیتے آ جاندے نیں
ساری وستی ڈھا جاندے نیں

☆

انج تھاں تھاں دل نوں کھولدے نہیں
تسیں بولدے او اسیں بولدے نہیں

جہدے نال ٹرن دا سوچ لیا
سر کٹ جاوے فر ڈولدے نہیں

ساڈی اکھ تے اُنگلاں چکدے او
من اپنا اندروں پھولدے نہیں

اساں شاعر پیار دے شاعر آں
اسیں زہر دلاں وچ گھولدے نہیں

جدوں پیار کرن دا سوچ لیا
فر اندروں باہروں تولدے نہیں

☆

بجھی اگ دے فیر انگارے جاگ پئے
میرے جِنّے خواب سی سارے جاگ پئے

محلاں دے شہزادے سارے سوں گئے سی
جُھگیاں دے وچ راج دُلارے جاگ پئے

اوہدے آیاں رات سہانی ہوگئی اے
انبر دھرتی چن ستارے جاگ پئے

دن چڑھیا تے سارے پھل کُملا گئے سی
رات پئی تے ویکھ چوبارے جاگ پئے

اِک سوہنی نے ماری واج کناریاں نوں
کِنّے ورھیاں بعد کنارے جاگ پئے

اِک سہانی یاد

کدی کدی میں
سوچ سمندر
گوتے کھاندا
ڈُبدا' تردا
اِک اجیہی وستی اندر ٹُر جاناواں
جتھے موسم کلیاں ونڈن
بدل دیندے چھاواں
جتھے رُکھ وجاون تاڑی
خشبو دین ہواواں
جتھے دھرتی تارے جمدی
انبروں وسدے موتی
جتھے قسمت تاج سجا کے
پریاں وانگ کھلوتی

جتھے پیار دے مِیلے ویکھ کے
ہسّن پنڈ دیاں راہواں
جتھے پپاں بہار کھلوتے
کُکڑ دین سداواں
جتھےسکھیاں رَل مِل کھیڈن
رَسے ٹپن، پینگاں جھوٹن
میل نہ آوے رَتّی
پِنڈ دے گھبرو بڑھکاں مارن
نال دھمالاں، لُڈیاں پاون
واء نہ لگے تتّی

جتھے پنکھ پکھیرو اُڈّن
چوگا چُگن
کال نہ آوے کوئی
باگاں دے وچ کوئل کُو کے
بلبل گاوے
وَین نہ پاوے کوئی
فیر پتا نہیں اِک دم مینوں
کیہ ہوندا اے
دل دا دِیوا
بُجھ جاندا اے
خوف دے بدل چھا جاندے نیں
ساری وستی ڈھا جاندے نیں......

☆

فصلاں تے پردھان کھڑے سی
خالی ہتھ کسان کھڑے سی

بُلھیاں اُتے چُپ سمندر
سینیاں وچ طوفان کھڑے سی

اِکو رستا روشن سی بس
باقی سبھ ویران کھڑے سی

کنے ورھیاں بعد ملے سی
پر دوویں انجان کھڑے سی

جہڑے در دی قدر نہ کیتی
اوسے در تے آن کھڑے سی

قلندر

ساڈی بانہہ وچ کنگن یار دے
ساڈے گل وچ عشق تویت
اساں نچ نچ دن گزاردے
اَتے سوندے وچ مسیت
اساں اندروں رج پلیت

اساں اکھاں مِیٹ کے ویکھدے
سانوں دِسے گھپ انھیر
سانوں دنیا آن کے پُوجدی
اساں ونڈیے رُت سویر

ساڈے لہو وچ بھانبڑ لوبھ دے
ساڈی اکھ وچ لال لکیر
سانوں کوئی نہ اندروں جاندا
اساں باہروں لِیر و لِیر
اساں ڈُبّے وچ شراب دے
سانوں لوکی کہن فقیر

☆

بھاویں اک دو سال رہیا واں
کجھ تے تیرے نال رہیا واں

لے جا مست شرابی اکھاں
اپنا آپ سنبھال رہیا واں

جے توں درد ہجر دا جھلیا
میں وی بہُت نڈھال رہیا واں

سدھراں دے دربار تے اج وی
لہُو دے دِیوے بال رہیا واں

سورج دی چھاتی تے ٹُر کے
ٹھریا خون اُبال رہیا واں

ڈراونی وستی

سارے منظر دُھندلے دُھندلے
ساریاں شکلاں ڈرِیاں
سبھ دے رنگ نیں اُڈّے اُڈّے
سبھ دیاں اکھاں مریاں
گلیاں وچ چڑیلاں نچن
کھول کے اپنے وال
سہمے سہمے پنکھ پکھیرو
چنبڑے رُکھاں نال
نہ راتاں نوں تارے جگدے
نہ گلیاں وچ دِیوے
نہ کوئی پھٹ جگر دے سیندا
نہ کوئی پیڑاں پیوے
نہ مندر دی ٹلّی کھڑکے
نہ اندر دے تار
نہ کوئی بانگ مسیتوں آوے
نہ دِسے کوئی غار

چار چفیرے اگ دے بھانبڑ
چار چفیرے دُھپ
ساری وستی چُپ ۔۔۔۔۔۔۔۔۔!

مت

وچ بھڑ ولے
بُھکھاں نچن
چکی لبھے دانے
چرخا ویچ کے گھنگرو لے لو
متّاں دین سیانے

Hallucination

شِکر دُپہر دے
کالے منظر
گل وچ پاٹیاں لیراں پا کے
جُتیاں اُتے خون سجا کے
ادھی رات نوں
سفنیاں اندر
چام چڑک تے اُلوواں وانگر
روندے تے کُرلاندے نیں
بھوتاں وانگ ڈراندے نیں......

کُتّے

کل ٹی وی تے خبراں اندر
اپنا آپ بچاون خاطر
سچ دا رستا روکدے رہے
کٹھیاں ہو کے بھونکدے رہے

پاگل نظم

فِر اج سوچ دی ونجھلی اُتے
چھڑی اجہی تال
ساہواں گھنگرو بنھ کے اندر
اِنج دی پائی دھمال
انبر، دھرتی، اگ، سمندر
نچن لگ پئے نال
پریاں ورگا رُوپ ویکھدے
لنگھ گئے کِنے سال
اکھ لرزی تے سڑ گئے منظر
اُجڑے سِر دے وال
تاڑیاں ماردے نس رہے سن
پچھے پِنڈ دے بال------!

کاہدے جشن مناواں؟

کاہدا میں آزاد آں لوکو کاہدے جشن مناواں؟
جتھے چرخا کتن والیاں
ہجر وچھوڑے کتّن
جتھے جمدیاں نال نمانے
زہر دے چھنّے چٹّن
جتھے پگ سمھالن والے
پیرِیں پگاں رولن
کنک اساڈے کھیت دی کھا کے
بولی غیر دی بولن
جتھے گھر دی سر دل اُتے
رَت اسمانوں وَسے
جتھے گلیاں انھیاں ہوون
رستا نہ کوئی دَسّے

جتھے ہڈیاں بُھر بُھر ڈِگن
اتھرو سُٹن ماواں
جتھے ہوکے دین دہائی
اندروں نکلن ہاواں
اوتھے دسو کہدے لئی میں گیت خوشی دے گاواں
کاہدا میں آزاد آں لوکو، کاہدے جشن مناواں؟

جس دھرتی تے جنت بیٹھی
دوزخ وانگوں سڑدی
رحمت دا سِر ننگا ویکھ کے
کجنوں دُنیا ڈردی
جتھے دن دے چانن اندر
رات دے نھیرے نچن
اگ بروود دے بھانبڑ اندر
خواب سہانے مچن
جتھے ساہواں گروی رکھ کے
اپنا ماس بچاون

جتھے بُھکھ مکاون خاطر
ہتھیں موہرا کھاون
اُس دھرتی تے کیہڑے جھنڈے
دسو میں لہراواں
کاہدا میں آزاد آں لوکو، کاہدے جشن مناواں؟

سوچاں کنڈے سہن

دمڑی خاطر مٹی چھڈی
چھڈے رونڈے نین
چرخا کت کت انگلاں تھکیاں
لُوں لُوں پیڑاں پین
انھا چانن جھوٹھے ہاسے
اکھیاں پاون وین
پھلاں باجھ نہ خشبو لبھدی
لوک سیانے کہن
سوچاں کنڈے سہن

☆

تیرا تے کجھ کہہ نہیں سکدا
میں پر کلا رہ نہیں سکدا

دکھ تے میرے ساں وچ وسدے
ساہواں نال میں کھیہ نہیں سکدا

سُنجا ویڑھا بِٹ بِٹ تکّے
میں ہُن ایتھے بہ نہیں سکدا

میں تے بھاویں سُولی چڑھ جاں
تیرا درد میں سہ نہیں سکدا

مینوں جھلا کس نے کِیتا؟
میں بس اگے کہہ نہیں سکدا

☆

فیر سراں دے سودے ہو گئے
فیر اج وِتھاں پیئاں
کون پچھانے قدراں نوں اج
کھڑیاں قدراں رہیاں
اپنا اپنا کوڑھ لکاون
مندے بولن، بھیڑا آکھن
لکھ بھلیکھے پاون
پردیاں پچھوں ڈوریاں کھچن
پُتلیاں نچن، اتھرو سٹن
کیہ کیہ بھیس وٹاون
کیہ ہُن سچ نوں ہتھیں مار کے
قبرستان اپڑائیے
جھوٹھے بُت تے جھوٹھیاں قدراں
جھوٹھیاں نال نبھائیے ؟؟؟؟؟

اک نظم اوہدے لئی

ساڈے پنڈے بھاویں کچ دے سی
اساں تیری خاطر نچدے سی
تیری اکھ نے سانوں ٹھار دتا
کدی اگ دے وانگر مچدے سی
تساں جھوٹھ محبتاں کیتیاں سن
تساں تاجر وڈے سچ دے سی

اک ہور دسمبر لنگھ گیا

ساڈے ماس دا بالن بال کے
ساڈا ہسدا جوبن گال کے
سانوں اگاں وچ اچھال کے
کوئی سولی اُتے ٹنگ گیا
اک ہور دسمبر لنگھ گیا
سانوں سفنیاں اندر رول کے
سانوں یار ملن دا بول کے
ساڈا سینا اندروں پھول کے

کوئی بدل تھل دا کھنگ گیا
اک ہور دسمبر لنگھ گیا
سانوں اندرو اندری توڑ کے
سانوں ککھاں وانگ مروڑ کے
سانوں قبراں دے وچ روڑھ کے
کوئی ساہواں ساتھوں منگ گیا
اک ہور دسمبر لنگھ گیا

☆

اکھاں اُتوں پٹی لاہ کے ہُن تے بندیا جاگ
پُھلاں دے پرچھاویں اوہلے شُوکن کالے ناگ

اسماناں توں لہو دے بدل رت پئے برسان
دھرتی وچوں بھانبڑ اُٹھّن سڑدے جاون باگ

تسیاں اکھاں بنجر سینے اندروں کوڑے زہر
اپنے بھیڑے کدی نہ ویکھے دریاواں دے بھاگ

انج لگدا اے چڑیاں پچھے فیر شکاری آئے
اسماناں نوں سر تے چکّن رولا پا پا کاگ

اوہدی سوچ دی بُکل مار کے سانوں یار صغیرؔ
ہاڑ جیٹھ توں تتّا لگے کورا سٹدا ماگ

دِھیاں

(دھی منال تے دھی عائزہ لئی)

دھیاں دا دھن
اپنا ہوندا
لوکی کہن پرایا
دَکھ ہو کے وی
دَکھ نہیں ہوندا
ایہ رحمت دا سایا

ساون

آیا ساون
بجلی کڑکی
چھم چھم بدل وسن
بھجیاں رُتاں
واء پُرے دی
کَھڑ کَھڑ پریاں ہسّن
اکھاں وِچوں
سدھراں ڈُگن
موہوں کجھ نہ دَسن
پیراں دے وچ
جھانجر بنھ کے
مور دِلاں دے نچن
وگدے مینہ وِچ
ساڈے جثّے
بھانبڑ وانگوں مچن

نرگسیت

اساں راجے اپنیاں گلیاں دے
اساں سرخی لال گلاباں دی
اساں ہاسے قاف دی پریاں دے

اساں چانن چن تے تاریاں دے
اساں سرگم پیار دی ونجھلی دے
اساں پانی مست کناریاں دے

اساں راہی کالیاں راتاں دے
اساں جگنو آں برساتاں دے......

رُکھ داوین

میں آں رُکھ گناہواں والا
میرے پَتر کالے
من وچ گُھپ انھیرے اُتوں
مَن مَن لگے جالے
سرتے چام چڑک تے اُلو
روون نالے ہُوکن
میری اِک اِک ٹہنی اُتے
کالے پھنئر شُوکن
میرے چار چفیرے دلدل
زہر بھرے نیں اندر
میرے لیکھ دا ویڑھا سُنجا
جُوں سُنجا کوئی کھنڈر
میری لکڑ سڑ سڑ اندروں
ہوگئی وانگ سواہ
نہ ہُن مینوں راہی دِسّن
نہ دِسے کوئی راہ

ہُن تے کوئی اجیہا آوے
چھانگے مینوں وڈھے
مار کہاڑی میرے اندروں
کالی رت نوں کڈھے
میرے پاپی پنڈے نوں فر
زم زم نال اوہ دھووے
اِک اِک پاپ نوں مُڈھوں پھڑ کے
ماکھو وانگوں چووے
میرے سڑدے پنڈے اُتے
مینہ فیر ایسا برسے
میرا کھڑیا جوبن ویکھ کے
سارا گلشن ترسے......!

وڈے لکھاری

میں آں اِک
مشہور لکھاری
جو چاہواں، سو لِکھاں
کالے رنگ نوں چٹا آکھاں
چٹے نوں میں کالا
کہڑا پچھن والا؟
میں چاہواں تے
سچی گل نوں پیراں ہیٹھ لتاڑاں
لکھت والی اَگ دے نال میں
جہنوں چاہواں ساڑاں
مر گئیاں سبھ ناڑاں
میں چاہواں تے دھرتی اُتے
بدل بن کے وسّاں
نہ چاہواں تے دڑ وٹ جاواں
کجھ وی نہ میں دسّاں
کلا بہ کے ہسّاں

بہ کے چرخا کت

تنگ تاریک نیں کوٹھے اُتوں
مُشک نے ماری مت
سارا شہر شکار ہوس دا
لگی بھیڑی لت
کلیاں دے رنگ اُپروں چٹے
اندر کالی رَت
سُن نی کُڑیے باہر نہ جاویں
بہ کے چرخا کت

☆

اک مسیت دی ڈِگیاں کندھاں
کڈھیا اندروں مندر
دھاڑاں مار کے روئیاں نسلاں
روئے ست سمندر

اک مسیت نوں وجّیا جندرا
دھرتی لہولہان
انبر کنبیا دھرتی کنبی
کنبیا نہیں انسان

اک مسیت دا بوہا روشن
روشن کل جہان
سفنیاں دے وچ چمکے تارے
چمکن ست اسمان

☆

خُشیاں خاطر
بُھکھاں کٹیاں
متھے ٹیکے
منکے پھیرے
گھنگھرو بنھ کے پائی دھمال
نیویں رکھی اکھ

سُولی چڑھیا
چِلے کٹے
زہر پیالا ہتھیں پیتا
جگ نے جگ تے رہن نہ دتا
جگ توں ہو گیاں وکھ

میں عملاں دے کوٹھے بیٹھا
بُوہے آیا اِک سوالی
سُنیا درد نہ کیتا دارُو
لکھوں ہویاں ککھ

اساں ٹُر جانا کِتے ہور میاں

ساڈا دل نہیں لگدا دھرتی تے
اساں ٹُر جانا کِتّے ہور میاں
سانوں پاگل کیتا سوچاں نے
سانوں چین نہ دیندا شور میاں
اج مٹی جُون وٹا گئی اے
کِتے پھنئر پیلاں پاندے نیں
کِتے اُلّو ٹُھمری گاندے نیں
کِتے مٹی پتھر ہو گئی اے
اج پتھر دھڑکن سینیاں وچ
اج کنڈے گل دا ہار بنے
کجھ دشمن رِسّے پنڈیاں چوں
کجھ ست سمندروں پار بنے
ساڈا چلدا نہیں ہُن زور میاں
اساں ٹر جانا کِتے ہور میاں

جس ماس دی رنگت چاندی اے
اوہنوں اِلّاں ٹھونگاں ماردیاں
اسیں اپنے ہوش گنوا بیٹھے
کیہ فکراں کریے پار دیاں
کئی رنگ ہوئے اج زہراں دے
کئی زہر نشیلیاں اکھاں دا
کوئی زہر پرانیاں نسلاں دا
کِتے پانی دا کِتے فصلاں دا
کوئی زہر چھٹا کی جیبھاں وچ
کوئی مندراں وچ مسیتاں وچ
اساں کدتک چُپاں وٹاں گے
سانوں جین نہ دیندا شور میاں
اساں ٹُر جانا کِتے ہور میاں......!

☆

جادو اکھاں
منتر ساہواں
پریاں ورگا بھیس
اوہدے ورگی
اِک نہ ویکھی
رُلیاں سارے دیس۔۔۔۔۔۔۔!

☆

اک قبر دی مٹی وچوں ہر دم خشبو آوے
اک مورنی جنگلاں اندر جھانجر پئی چھنکاوے
اک پِپلی دی ٹہنی اُتے کوئل گِدھا پاوے
اک بدلی اسماناں اُتوں رنگ پئی برساوے
اک ویڑھے وچ ٹُٹی مُندری راتاں وچ ڈراوے
اک تصویر ویرانے اندر اپنے ول بلاوے
اک قبر دی مٹی وچوں ہر دم خشبو آوے

انھا چانن

نھیرے دے وچ
بھَجدیاں بھَجدیاں
ڈردِیاں کنبدِیاں اکھاں اگّے
اِک دم چانن
آ جاوے تے
بندا انھا ہو جاندا اے۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔!

رزق دا چکر

ساڈا کچ دا پِنڈا اُس نے
رزق دے بھارے سنگلاں اندر
ایسراں کس کے بنھیا اے
نہ ہُن یاد جوانی رہندی
نہ ساہواں دی گرمی
نہ مخمل دے پنڈے دِسّن
نہ ہوٹھاں دی نرمی
اساں تے کھوہ دے بلداں وانگوں
چکر کھائی جانے آں
اکھاں اُتے کھوپے بنھ کے
ڈنگ ٹپائی جانے آں

اک تنخواہ دار کامے دی سوچ

کدوں مہینا مُکے گا؟؟؟؟

لیکھ

اِکو تھاں دی مٹی وچوں
بنیاں سن دو اِٹاں
اِک اِٹ داسی بنیا مندر
اِک دی بنی مسیت
اِک تاں ہوگئی پاک مقدّس
ہوگئی اِک پلیت ۔۔۔۔!

☆

پل پل اندر پلدِیاں سوچاں
آون والے کل دِیاں سوچاں

توں دریا ایں توں کیہ جانیں
ڈُھپے سڑدے تھل دِیاں سوچاں

توں اَنبر تے میں آں دھرتی
تاہیوں تے نہیں رَلدیاں سوچاں

گھپ انھیرِیاں راتاں اندر
سورج بن کے بلدیاں سوچاں

تینوں کیویں دسّاں بِیبا
سانوں کیہڑی گل دیاں سوچاں

ایہو ہر دم سوچی جاوں
کسراں سر توں ٹلدیاں سوچاں

کنّے ورھیاں بعد صغیرا
اُٹھیاں اکھاں ملدیاں سوچاں

ماہیا وے......

ماہیا وے
اساں چولا پایا عشقے دا
اساں بنھ لئے گھنگرُو یار دے
دس کیہ کرے ایہناں اکھیاں دا
وچ سُفنے چھمکاں مار دے

ماہیا وے
اساں چیتر گروی رکھیا سی
اج ہاڑ کنارے بہ گئے آں
سبھ بُوٹے آس دے سڑ گئے نیں
اساں دُھپاں سہن نوں رہ گئے آں

ماہیا وے
اساں جھوٹھی گل نوں جھوٹھ کہیا
اج دنیا ساری ویری اے
ساڈے اگے دلدل خوف دے
ساڈے پچھے لال انھیر ی اے

ماہیا وے
ساڈے اندر تاپ وچھوڑے دا
سانوں اندرو اندری مار گیا
کجھ سُفنے سانبھ کے رکھے سی
کوئی ککھاں وانگ کھلار گیا

ماہیا وے
اساں چرخا کتیا جیون دا
ساڈے لُوں لُوں پیڑاں بھر گئیاں
اساں ساہواں روک کے سُنیا اے
ساڈے اندر سوچاں مر گئیاں

☆

کیسی کندھ اُسار گیا
تھاں تھاں دُکھ کھلار گیا

دل نوں جھلا کہندے سی
دل ہی سانوں مار گیا

اک پرچھاواں اپنا سی
اُس دا وی اِتبار گیا

ماڑے اگے تگڑے دا
قول گیا اقرار گیا

سوچاں پتھر ہوئیاں نیں
جہڑے دن دا یار گیا

مٹی دی خشبو

دھرتی چھڈ کے
بھاویں سجنا
چن تے جا کھلو
تیرے اندروں
مرنہیں سکدی مٹی دی خشبو۔۔۔۔!

پانی پنج دریاواں دے

اساں پانی پنج دریاواں دے
ساڈے اندر چھلاں یار دیاں
آ چپ دے جندرے توڑ کے
کجھ گلاں کریے پیار دیاں

اساں پانی پنج دریاواں دے
اساں کنڈے چیر کے لنگھ جانا
اساں گنجھل مار کے سوچاں نوں
کِتے سُولی اُتے ٹنگ جانا

اساں پانی پنج دریاواں دے
ساڈے اندر مہک گلاباں دی
ساڈی مٹی سُچل نشیاں دی
جیویں بوتل مست شراباں دی

اساں پانی پنج دریاواں دے
ساڈے اندر پیار نشانیاں
اساں مر نہیں سکدے دھرتی تے
ساڈے اندر عشق کہانیاں

رات دی رانی

لوکی دن لئی ترسن ویکھو
ایہہ راتاں پئی منگے
نھیرے نوں ایہ گل نال لاوے
چانن توں ایہ سنگے
پھل پتیاں دے گھنگرو بنھ کے
اپنا جوبن رنگے
ایہہ راتاں دی رانی لوکو
نھیرے دے وِچ ڈنگے

NGOs

ٹُٹیا بھجیا گھر بنا کے
اُتے گو ہیا تھپ تھپا کے
ویڑھے دے وچ چرخا ڈاہ کے
بڈھی اماں کول بٹھا کے
چوہاں پاسے بھُکھ وکھا کے
غربت دسّی جاندے نیں
ڈالر وٹّی جاندے نیں!

لیکھ نہ لیکے جاون

ربا اَکھ دا چانن بُجھیا
ٹُٹی ساں دی ڈوری
کناں وچ رس گھولن لگ پئی
مٹھی موت دی لوری
جاندی واری کاہدا اولھا
کاہدی جگ توں چوری
میں تے لہو نال لکھ لکھ مریا
فیروی قسمت کوری

☆

سوچاں کدھرے پاسے رکھ
بلھیاں اُتے ہاسے رکھ

ایڈے کوڑے بول نہ بول
گلاں وچ پتاسے رکھ

میرا جوبن میرا نہیں
اکھیاں وچ نہ کاسے رکھ

جے توں جینا چاہنا ایں
تھوڑے خواب پیاسے رکھ

بھل نہ جاویں یاراں نُوں
سانبھ کے یار اثاثے رکھ

☆

کالی رات نوں ٹال کے رکھیں
دِل دا دِیوا بال کے رکھیں

دارُو سمجھ کے پی جاواں گا
سارے دُکھ اُبال کے رکھیں

میری مُندری میرے چھلے
میرے خط سنبھال کے رکھیں

میرے دل وچ رہنا ای تے
اپنی سوچ انگھال کے رکھیں

جے رُتاں نوں خشبو ونڈنی
اپنے وال اُچھال کے رکھیں

پرنالا

وسدے مینہ وچ
جے اج کدھرے
ایہ پرنالا نہ ہوندا تے
چوندیاں چوندیاں
اِس وستی دے
کچے پکے
سارے کوٹھے ڈھیہ جانے سی
پانی دے وچ وَیہ جانے سی
سوچدا واں۔۔!
جے ایہ کدھرے
اکھیاں دے پرنالے
نہ ہوندے تے
اولے سٹدے مینہ دے اندر
میں کدوں دا کھُر جانا سی
مرنوں پہلاں مر جانا سی

☆

کوڑھ دے ماریاں پِنڈیاں اُتے
چِٹے لیِڑے پا دیئے تے
مرض پرانے مُک نہیں جاندے
کوڑ دے پھوڑے سُک نہیں جاندے

دُھپے سڑدے ورقیاں اُتے
برف دے حرف چڑھا دیئے تے
بلدے بھانبڑ ٹھر نہیں جاندے
صدیاں دے دُکھ مر نہیں جاندے

اُچے رُکھ دی دھون دے اندر
ذات دا سریا آ جاوے تے
رُکھ تے رب دا نُور نہیں رہندا
پھَل تے دُور اے بُور نہیں رہندا

☆

دھرتی چھڈ کے اسماناں توں
چن ستارے پھڑ لے
دھاڑاں مار کے رو لے
بھاویں چپ چپیتے جر لے
مرنوں پہلاں دُکھ نہیں مرنے
جو کرنا سو کر لے

اُڈیک

پوہ ماگھ دیاں راتاں اندر
ہجر دِیاں برساتاں اندر
یاداں دی انگیٹھی بال کے
کوراسیکدی رہنی آں
بُوہا ویکھدی رہنی آں

ستلج کنڈے رہن والیاں دا دُکھ

ساڈا گھر دریاواں اندر
تسّے نیں پر کھیت
چار چفیرے مٹی گھٹا
چار چفیرے ریت

ویلے دا چکر

اج ویلے دے سِر تے چڑھ کے
اسماناں نُوں چھّہن والیا
اینّی گل تُوں چیتے رکھیں
ویلا کُھوہ دِیاں ٹِنڈاں وانگوں
گُھمدیاں گُھمدیاں
تھلّوں اُپر آجاوے تے
اُتے آکے رُک نہیں جاندا
کُھوہ دا پینڈا مُک نہیں جاندا
تھوڑی دیر دے نشیاں مگروں
ویلا چکر کھا جاندا اے
اُپروں تھلے آجاندا اے

☆

اوتھے سارے بھیس پرائے
میں نہیں جانا دیس پرائے

ویکھو ٹھنڈیاں راتاں اندر
منگدی پھردی کھیس پرائے

لوکو میرے گھر وِچ ویکھو
بھجدے پھرن کلیس پرائے

کیہ لکھیا ای چٹھی اندر
ہو گئے سبھ سندیس پرائے

خورے کیوں اج گھر دے اندر
دِسّن مینوں بھیس پرائے

☆

جہڑے منظر اکھیاں کولوں اولھے سن
اوہی رات نوں سُفنیاں اندر بولے سن

میں گلیاں وچ کاسّا چکی پھردا سی
تُوں اسمان دے سارے بُوہے کھولے سن

میں خُشیاں ول سہرے بنھ کے ٹُریا ساں
میرے جھوٹھے خواب تے دُکھ وچولے سن

مینوں اپنے آپ توں ہولا دِسیا نہیں
میں گلیاں دے سارے ککھ پھرولے سن

اک بچے دے ہتھ کتاباں پھڑیاں سی
اک بچے دے ہتھ کرارے چھولے سن

مینوں اپنے جین دا کارن لبھیا نہیں
میں سوچاں دے سارے ورق پھرولے سن

☆

روندی اکھ نوں منگویں ہاسے دینے نہیں
میں سدھراں نوں ہور دلاسے دینے نہیں

توں خُشیاں دا جھوٹھا سدّا گھلیں نہ
میں شگناں دے کھنڈ پتاسے دینے نہیں

توں ہُن جین دے نویں وسیلے لبھیں گا
میں مٹی وچ دبے کاسے دینے نہیں

میرے لاٹُو، میرے بنٹے، نپو نہ
میں بچپن دے ڈھیر اثاثے دینے نہیں

میں ہُن پیار دی مصری گھول کے پی لئی اے
میں نفرت دے زہر گنڈاسے دینے نہیں

مُلّا

مُلّا
تینوں اللہ پُچھے
تُوں کیہ بھیس وٹایا
نہ تُوں ''م'' دے معنی دَسّے
نہ تُوں الف پڑھایا

☆

مُورکھا !
ایہ گل چیتے رکِھیں
موہنہ چوں نکلن والے تیر
اِک دِن
واپس آ وجدے نیں

☆

انھی رات دی
چُپ توں ڈر کے
سہمیا سہمیا اِک پرچھاواں
کلّا بیٹھا
سوچ رہیا سی
مٹی اُتے ایڈی چُپ اے
مٹی تھلے کیہ ہووے گا ؟؟؟؟؟

دھی رانی

بُڈھے پیو دی
مَنجی لاگے
چرخا کتّن والی رانی
اکھاں نُوٹی سوچ رہی سی
میں ہتھاں تے مہندی لاواں
یاں فر اپنا داج بناواں۔۔۔۔۔؟

خالی چھنّا

کنکاں گہنے پائیاں
زہر خریدن خاطر
زہر دا چھٹا ہانڈی سٹیا
لوبھ نے کیتا اَنھا
سارا دُدھ تے پی لیا سپاں
خالی رہ گیا چھنا

☆

ربا!
رزق دا مالک تُوں ایں
لمبڑ کیوں فِر
اَکھاں کڈھدا؟

کدھر جایئے؟

اپنے اپنے گھر دے اندر
اپنا اپنا کعبہ دھر کے
اپنیاں اپنیاں بانگاں دیون
لالا ڈھڈ دا زور
کس دی سُنیے
کدھر جایئے
سبھ دا اپنا شور

یکم مئی دی چھٹی تے مزدوراں دا سوال

ساڈے ناں دی چھُٹی کر کے
ٹھنڈیاں ٹھنڈیاں کمریاں اندر
بہ کے جام چڑھاون والیو
اسیں تے اج وی
سڑکاں اُتے
لہو چھڑکاندے پھرنے آں
بھار ونڈاندے پھرنے آں

ربا خیر ہووے!

بھُکھ چڑیل نوں
درداں لگیاں
فیر
نیانے جمّے گی

☆

تھوڑی دیر نگاہواں ڈک لے
اڑیے مست اداواں ڈک لے

میرا پنڈا موم دا پنڈا
تتّیاں تتّیاں ساہواں ڈک لے

دارُو ورگے ہوٹھ ہٹا لے
صندل ورگیاں باہواں ڈک لے

کدھرے انبر ڈگ نہ جاوے
بس کر اپنیاں ہاواں ڈک لے

میں دُھپاں دے گھر نوں جانا
بدلا اج توں چھاواں ڈک لے

تھل دے واسی

اساں واسی تھل دیاں ٹِبیاں دے
ساڈے سر تے گرم ہواواں نیں
ساڈے ساہویں جنگل سوچاں دے
ساڈے پیریں کھلریاں راہواں نیں
ساڈے اگے کِکر صدیاں دے
ہر کِکر نال خزاواں نیں
ساڈے لہو وِچ آس دے بھانبڑ نیں
ساڈے اندر بھجدیاں ساہواں نیں
اساں جیون ہار کے بہنا نہیں
ساڈے اگے مست سداواں نیں
اساں ویکھیں اک دن مہکاں گے
جُوں گلشن لال گلاباں دے
اساں ٹردیاں ٹردیاں لبھ لینے
ساڈی منزل حوض شراباں دے

آدم خور

شہر دیاں گلیاں وچ آ کے
بندیاں ورگے بھیس وٹا کے
اُس جنگل دے سارے وحشی
نہوندراں مارن
جُسّے ساڑن
رَتاں پیون
آنبل جاوے ماس
کِہنوں جوبن راس؟

☆

سوچاں اندر کالیاں راتاں
ذہناں وچ انھیرے
سورج لمی تان کے سُتا
کتھوں ہون سویرے

☆

منظر اندر منظر نچی جا رہے نیں
کھنڈراں وچ سمندر نچی جا رہے نیں

کاسیاں وچ مقدر دھر کے لوکاں دے
گلیاں وچ قلندر نچی جا رہے نیں

بلھیاں اُتے پھل کھِڑے نیں خوشیاں دے
سینیاں اندر خنجر نچی جا رہے نیں

توں کیوں تھاں تھاں ہنجو سٹدا پھرنا ایں
خوشیاں نال سکندر نچی جا رہے نیں

تیرے شہر دے بُرج بھرے نیں درداں نال
میرے گھر دے کھنڈر نچی جا رہے نیں

☆

کچے ذہناں والیاں کُڑیاں
کچے گھر دا ویڑھا چھڈ کے
شہر دی پکیاں سڑکاں اُتے
موراں وانگوں پیلاں پاون
جی پرچاون
سُرما بھریاں اکھیاں اندر
خواب ہلارے کھاون
نازک نازک باہواں دے وچ
رنگ برنگیاں ونگاں پا کے
چھن چھن چھن چھنکاون
بھورا نہ شرماون
شہر دی پکیاں سڑکاں اُتے
رنگ برنگیاں ونگاں ڈِگن
تے ٹُٹ جاون
سرمئی اکھ دے خواب نمانے
کچے گھر مڑ آون

☆

اپنے گھر توں باہر نہیں جاندی
سوچ سمندروں پار نہیں جاندی

جتھے ماواں اتھرو سُٹن
اوتھوں رب دی مار نہیں جاندی

میں لیکھاں توں نہیوں ہرنا
جے کر ہمت ہار نہیں جاندی

خورے کل نوں کیہ ہونا اے
سر توں ایہ تلوار نہیں جاندی

کیویں اُس نوں حال اپڑاواں
اوہدے شہر اخبار نہیں جاندی

☆

جا سینے دے وچ وجدا
جے مصرعا ہووے سچ دا

اک بوسا لِتا سوچ نے
ہُن خون رگاں وچ بھجدا

کیہ کجھ نہیں دتا رب نے
پر بندا نہیوں رجدا

اک تُبکا مینہ نہیں سٹیا
کیوں پھردا بدل گجدا

سبھ پیراں ہیٹھ لتاڑدے
کوئی عیب نہ ایتھے کجدا

☆

ساری وستی دُکھ دے اندر
کوئی تے دِسے سُکھ دے اندر

دُھپاں دے وچ چھاواں ونڈے
کجھ تے ہے ناں رُکھ دے اندر

تانبے وانگوں لِشکاں مارے
سورج اے کیہ مُکھ دے اندر

دُکھ سیاپے جمی جاون
لیکھاں دی اس کُکھ دے اندر

واہ اوئے میریا سوہنیا ربا
گھلیا وی تے بُھکھ دے اندر

دل وچ یاداں
ٹھونگاں مارن
جوں شیشے وچ کاگ

اوہدیاں باتاں
مِٹھیّاں لگن
جُوں مُرلی تے راگ

سمجھ کیہ آوے؟

نِکی گل سمجھاون خاطر
کِنّیاں گنجھلاں پاندے نیں
میرے شہر دے وڈے شاعر
تے کجھ مُلاں

واہ اوئے ترقی

فصلاں دی تھاں
اِٹاں اُگیاں
اِٹاں دے سر اُچے
کیہ ہُن اِٹاں رُوڑے چپیے
بندا جے کر پُچھے

☆

ویکھیں میری گل نہ بُھلیں
گزرن والی کل نہ بُھلیں

دریاواں دے نشیاں اندر
ساڈے گھر دے تھل نہ بُھلیں

جیہڑے میرے نال گزارے
نشیاں ورگے پل نہ بُھلیں

جس دریا نے عشق بچایا
اُس دریا دی چھل نہ بھلیں

جہنے تینوں پھل پُھل لایا
اوہ کھیتر اوہ ہل نہ بُھلیں

آخری ویلا

ایویں دل دا دِیوا
بُجھدا جاندا اے
جِویں شام دا سورج
ڈُبدا جاندا اے!

☆

سینیاں وچوں
بُغض نہیں مَردے
اُٹھاں ورگے ویر
وسّے کیوں نہ قہر!

☆

سورج بال کے چانن کیتا
فیر وی اکھاں انھیاں
کس نے کالے منتر پھوکے
کس نے مَنتاں منیاں
کس نے رنگ لہو دا بدلیا
کس نے مُشکاں بنھیاں

☆

اپنے سخت سوال نہ پُچھو
اج کل ساڈا حال نہ پُچھو

سوچ ہلارے کھا جاندی اے
میتھوں اوس دی چال نہ پُچھو

اوہدی یاد دے گھنگرو بنھ کے
کنج میں پائی دھمال نہ پُچھو

چنگے دن وی آ جاون گے
گزرن والے سال نہ پُچھو

بندا دل دی خواہش مار کے
ہوندا کنج نڈھال نہ پچھو

☆

جھوٹھے دعویدار بڑے نیں
اجکل میرے یار بڑے نیں

اوسے شہر دا دِیوا بُجھیا
جہڑی تھاں دربار بڑے نیں

کیہ ہویا جے اوہ نہیں آیا
سانوں وی کم کار بڑے نیں

کوئی نہیں ایتھے دارُو کردا
ویکھن نوں غم خوار بڑے نیں

سوکھا ویلا آ جاوے تے
آل دوالے یار بڑے نیں

☆

اکھاں نال کلام نہ کرنی
سارا شہر غلام نہ کرنی

لبھیاں وی نہیں لبھنا جوبن
ایہنوں انج نیلام نہ کرنی

دِیوا آس دا بجھ نہ جاوے
چھیتی آ جا شام نہ کرنی

میں نہیں تیرے عشق اچ مریا
مینوں انج بدنام نہ کرنی

بلھیاں نوں بس رہن دے بلھیاں
پہلے توڑ دا جام نہ کرنی

غریب

روز دیہاڑے
مردا اے
فیر کیوں مرنوں
ڈردا اے؟

جشنِ آزادی

اِٹّاں بٹھل چُکن والے
بھخدا لوہا کُٹن والے
لہو دے اتھرُو وسُٹن والے
اُس دن جشن مناون گے
جس دن رجواں کھاون گے!

☆

فیرا کھاں وچ نچن لگ پئے
گزری رات دے خواب
باگاں دے وچ کھِڑیاں کلیاں
دل وچ کھِڑے گلاب
بدل بن گئے جام نشیلے
پانی بنی شراب
زُلف دے کُنڈل بن گئے اکھر
صورت بنی کتاب
جی کرداسی ویکھی جاواں
ملدا رہوے ثواب

کتھارسس

کوئی وی بندا
رہن نہیں دیندا
اپنے دل تے بھار
اِک سٹ لیندا
اندر اتھرو
اِک سٹ لیندا باہر

اک بولی لہور لئی

بارھیں برسی کھٹّن گیا سی
کھٹ کے لیاندے تارے
بس جیوے تخت لہور دا
بھاویں مرجان سارے

کٹھ پُتلیاں

ساڈے تخت تے آن بیٹھیاں نیں
کاٹھ دِیاں پُتلیاں
جہناں دے دھاگیاں چ زہر بھرے نیں
زہر سمندروں پار دے
کٹھ پُتلیاں
جہناں نوں سُندیاں نہیں چیکاں ڈِگدے اسمان دِیاں
نہ رُوڑِیاں تے ڈِگے بال دِسن
نہ فصلاں دے کال دِسن
نہ رُکھاں دے حال دِسن
نہ دُشمن دے جال دِسن
ایہ کاٹھ دِیاں پُتلیاں نیں
ایہناں دے سراں تے تاج نیں
قرض دِیاں ہیریاں دے
ایہ کاٹھ دِیاں پتلیاں نیں
ایہ ساڈی خاطر نچدیاں وی نہیں
ایہ ساڈے مگروں لتھدیاں وی نہیں

☆

جد میں اِک مزدور سی لوکو
لالچ لوبھ توں دُور سی لوکو

جے اوہ پیار نوں ترس رہیا سی
میں وی تے مجبور سی لوکو

کالی رُت چڑھن توں پہلاں
چن تے کِنا نور سی لوکو

روٹی ویکھ کے بھخ گیا سی
اکھاں وچ تندُور سی لوکو

سانوں گل دا ول نہ آیا
چوہاں پاسے طُور سی لوکو

وچھوڑا

لہو نال لکھیاں
چِٹھیاں گھلیاں
لکھاں ترلے پائے
سانوں چھڈ کے
جاون والے
فیر نہ مڑ کے آئے

اک ہور مایوسی

ٹھنڈیاں ہاواں
دوزخ ساہواں
گنجھل راہواں
کدھر جاواں؟

☆

اساں برفاں وانگر ٹھنڈے سی
تیرے دُکھ نے سانوں ساڑتا
توں لُٹ لئے ہاسے بلھیاں دے
توں وسدا دِل اُجاڑتا

پچھلے پہر دی نظم

نہ اوہ پِنڈ دے پپل رہ گئے
نہ پپلاں دِیاں چھاواں
نہ اوہ وسدے ویڑھے رہ گئے
نہ اوہ وسدیاں راہواں
نہ اوہ زُلف دے کُنڈل باقی
نہ اوہ صندل باہواں
نہ ہُن گرمی لہو دے اندر
نہ ہُن تتیاں ساہواں
ہُن پلّے کیہ رہ گیا ساڈے
ہوکے تے بس ہاواں

اِکلاپا

(محترم سلیم اکرم قریشی دی نذر)

میں آں کلم کلا ایتھے
جیویں تھل دا رُکھ
میرے اندر بھجیا پھردا
اکلاپے دا دُکھ
مینوں مریا ویکھ کے مرگئی
میرے من دی بھُکھ
لکڑ وانگر سڑ گئی اُتوں
کورے لیکھ دی کُکھ
ہُن تے سرتوں چک لے ربا
اکلاپے دا بھار
بندا کلا رہ نہیں سکدا
دنیا دے وچکار

☆

نہ مُلّاں نہ پنڈت مَنّے
نہ اندر دا شور
اساں اندروں باہروں چور
ساڈا حال پرانیاں ککراں دا
ساڈی قسمت نویں نکور
اساں تارے پچھلی رات دے
اساں عمراں توں آں جاگدے
ساڈا حال پچھانے کون
سانوں پنکھ پکھیرو رون

☆

ایویں گلاں کردا اے
کون کسے لئی مردا اے

جہڑا ہرنوں ڈردا اے
اوہی ایتھے ہردا اے

جہڑا جنا تگڑا اے
اونا اندروں ڈردا اے

توں تے پتھر ہوندا سی
ہن کیہ اکھ وچ تردا اے

توں کیوں چرخا بھنّیا اے
اوہ تے گھر وچ سردا اے

☆

دل دے تار ہلا جاندا اے
جد وی چیتے آ جاندا اے

رو رو کے میں خواب سواواں
ہس کے فیر جگا جاندا اے

کناں دے وچ تارے پا کے
چن بھلیکھے پا جاندا اے

جد وی جھاتی ماراں اندر
گھپ انھیرا چھا جاندا اے

روگ عشق دا کجھ نہیں کہندا
اندرو اندری کھا جاندا اے

☆

دن دے موہنہ تے رات دی کالک مَل جاندے نیں
جہڑے سورج شکر دُپہریں ڈھل جاندے نیں

تھکیا ٹُٹیا جد وی ماں دے پیریں ڈِگیا
پتھراں ورگے دکھ وی سر توں ٹل جاندے نیں

تیلی تیل تے بالن دی کوئی لوڑ نہیں جے
سچی گل دے نال وی بھانبڑ بل جاندے نیں

اگ پانی دا میل ویکھ کے کاہدی حیرت
کدی کدی تے لیکھ وی کدھرے رَل جاندے نیں

تِیلا تِیلا جوڑ کے چڑیاں گھر بناون
موسم اک دم لال انھیری گھُل جاندے نیں

☆

کوئی ڈَین سمندروں پار دی
ساڈا وسدا گھر اُجاڑ گئی
سانوں اندروں باہروں ساڑ گئی

☆

عشق بلاوے دریا پار
گھڑیاں دا وی نہیں اِتبار

توں کوئی پاک صحیفہ ایں
وِرد کراں میں مردی وار

دوویں جاگ رہے نیں فیر
دِل دا چور تے پہرے دار

اگ برود تے کال دی پنڈ
بھکھے ڈِھڈ تے کِڈا بھار

کنج لکھاں میں لال گلاب
بہ کے کنڈیاں دے وچکار

☆

اپنی گل تے آپ اڑی آں
تاہیوں تیرے نال کھڑی آں

تیرے ناں دی مندری اُتے
ویکھ لے ہیریاں وانگ جڑی آں

ایویں نہیں میں کندن ہو گئی
کانیاں ککھاں وانگ سڑی آں

ایس عشق دی سُولی اتے
اپنی مرضی نال چڑھی آں

تیرے پیار دی خاطر جھلیا
دن لڑی آں رات لڑی آں

تُساں اُچے بُرج لہور دے

(علی ارشد میر دی کُوک)

تساں اُچے بُرج لہور دے
تہاڈِیاں اکھاں نیں اسمان تے
اساں واسی تھل دیاں ٹبیاں دے
اساں دُھپاں پی پی سڑدے رہے
اساں جیون لبھن نکلے سی
اساں گھُٹ گھُٹ اندروں مردے رہے
تساں تکیا نہیں اساں دسیا نہیں
ساڈے پیراں وچ زنجیراں نیں
کجھ نکیاں وڈِیاں رسماں نیں
کجھ وعدے نیں کجھ قسماں نیں
کویں قسماں رسماں توڑ دیے
کویں رُوح نوں مردا چھوڑ دیے

تساں اُچے برج لہور دے
تہاڈیاں اکھاں نیں اسمان تے
اساں ٹِبیاں وچ گواچ گئے
اساں چِیکدے رہے تساں سُنیا نہیں
تساں تارے چُن چُن ہسدے رہے
کوئی موتی تھل دا چُنیا نہیں

تساں اُچے برج لہور دے
تہاڈیاں اکھاں نیں اسمان تے
اساں بھاویں تھل دے واسی آں
اساں تھل وچ پھُل کھِڑالاں گے
اساں نیویاں نال نبھالاں گے
اساں اپنا شہر وسالاں گے

وچھوڑے دا دُکھ

جاندی واری تک تے لیندا
حال نمانیاں رُکھاں دے
ٹہنیاں تے سن روندے پکھو
اندر بھانبڑ دُکھاں دے